

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК СЬОМИЙ

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
Телефон редакції 1458.
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1912

на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 міс.	на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 міс.
11 руб.	7 руб.	4 руб.	1 руб.	11 руб.	7 руб.	4 руб.	1 руб.

Передплата на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 р., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.
Ціна „Ради“ за кордон: на рік 11 р., (27 крон 94 гелери на австрійську валюту), на 6/12 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закорд. читачі передплачують газету через поштомат, то платять за газету по ціні, встановленій для передплатників в Росії.
Передплата приймається тільки в 4-го числа кожн. місяця.
ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу.)

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статті в більшій, статті до друку негодні, перетворюються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коптом, в дробні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.
В ПРИВОДУ надісланих до газети віршів редакція не листується.
Просьба авторів доторкуватися правдолюбства „Ради“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТОК:
ЗА РИДКО ПЕТИТУ, АБО ЗА НОГО МІСЦЕ:
перед текстом 20 коп.
після тексту 10 коп.
„сторонні повідомлення“ 50 коп.
За ПЕРШИЙ РАЗ платиться ВДВІчі.
Оповідки про пошукування праці—в Конторі редакції приймаються на льотних умовах.

ОПОВІСТКИ від окремих осіб, фірм і закладів, що мешають, або мають свої Головні контори чи Управи закордонно і скрізь в межах Російської Держави за ВИМІСНИМІ губерніями: Київської, Харківської, Херсонської, Орловської, та Подільської, окрім контори „Ради“,—приймаються виключно в ЦЕНТРАЛЬНІЙ КОНТОРІ ОБ'ЯВЛЕНІЙ ТОРГ. ДОМА Л. і З. МЕТЦЛЬ в Київі, Мислицька, вул. Ситова та в ОТДІЛАХ ТОГО Т.Д.: в Петербурзі, —Морская 11; Варшаві, —Маршалковская 130; Вільно, —Большая 38; Лодзі, —Петровская і Парижі, —8, площ. Боржа“.

Театр Городського Народного Дому

Трупа українських артистів Миколи САДОВСЬКОГО.
У Неділю, 4-го Марта дві вистави:
ранком від 10 до 60 к.
на 4 д. Зіновича. Поч. о 6 г. дня.
ВЕЧЕРОМ у 14-й раз
У 5 дії військовий оркестр виконає на сцені „Марш Лоренсона“ муз. Лисенка. Початок о 7 1/2 год. веч. Кінець о 11 1/2 год. веч. У понеділок 5-го, по цінах від 10 к. до 1 р. 20 к. ОЙ, НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ. У вівторок 6-го весела комедія ПАЛІВОДА ХУЛИІ ЄЛІВТИ. У середу 7-го, у 1-й раз нова п'єса І. Франка УРАДЕНЕ ЩАСТЯ на 5 д. з співами. У четверг 8-го, для збільшення фондів Київського г-дуба служачих фарицятів вист. бода ЕНЕІДА Квітки продаються в 11 год. ранку до 2 год. дня і від 5 до 10 год. веч.
Відпов. режис. М. Садівський.

Перший ТЕАТР „МІНІАТЮР“

ІНСТИТУТСКА, 3. Театр. 33-78.
XVIII-й ЦИКЛ.
В Неділю 4-го, понеділок 5-го, вівторок 6-го і в середу 7-го марта
1. „Закон життя“ ар на 1 д. пер. Беер. Виключно право вистави.
2. „Молли“ („Блак віль уайт“) центпр. дивертисмент-треток. Виключно право вистави.
3. „Вь теремъ“ (испол. Пін). В атрактах СІНЕМАТОГРАФ (найкращий ПАТЕ ЖУРНАЛ). Початок о 7 год. веч. в Неділю в 6 г. веч. По сезону: 1-й—7 г., 2-й—8 г., 3-й—9 г. 30 хв., 4-й—10 г. 45 хв. В Неділю: 1-й—6 г., 2-й—7 г., 3-й—8 г. 30 хв., 4-й—9 г. 45 хв., 5-й—11 г. в. Вхід через кожних пів-години. Сідувачий XIX-й цикл з четверга 8-го марта.

Спеціальна КОЖНО-ВЕНЕРИЧ. ЛІЧЕБНИЦЯ
г. № 16, Михайлівська. Плата 50 к. Пр.: 10—12 год. та 7—9 веч. Од 5—7 веч. завідувач лічбей. Д-р Гольдберг, приймає у себе № 16, В.-Васильківська.

І-ша ЗУБНА лікарня.
Прорізна Ю. ХИРУРГ.
Д-р Черняк В. Житомир, 19
Прийм. 9—12 та 5—8, живий 1—2. Праці (сіф), вен., мочолоп. (спец. гонія.) с жізка в окр. помешк.

ТОРГОВИЙ ДІМ
„Л. і З. МЕТЦЛЬ і К.“
ЦЕНТРАЛЬНА КОНТОРА ОПОВІСТОК
заснована в 1878 року.
МОСКВА, Варшава, С.-Петербург, Вільно, Берлін, Париж, Нью-Йорк, Бостон, Буфало.
Цим словіщем, що ним відічено отділ контори в місті
ЛОДЗЬ
Петровська, 102, для прийому оповісток та передавати У ВСІ ВІДАННЯ СВІТУ.
5-157 3

ЗАРОБІТОК

50, 100 і більше руб.
може мати інтелігентна людина
3 комісових %
Практичні знання та техніка прості і скоро освоюються.
Пропозиція обов'язковим зазначенням своєї попередньої та теперішньої діяльності адресу: КИЇВ, Почтамт, пошт. ящик № 185.
Переважно мають особи, що живуть в Києві, чи в його передмістях.
0-158-4

В Новочеркаському

„Рада“ продається в роздріб в книгарні Цимонова на Платовському проспекті.

Звітичний законопроект.

За шумом думських бюджетових дебатів пройшла непомітно одна надзвичайно важлива подія, яка сталася в комісії Державної Ради. Маємо на увазі постанову волостної комісії в справі проекту волостного земства. Комісія величезною більшістю голосів при допомозі представників уряду почасті зовсім одностайно, хоча ж немілосердно звичайна думський проект. Одну розділ про виборче право земства мають бути під доглядом повітових з'їзді, змінено в тім напрямі, що за діяльністю волостних земств повинні доглядати земські начальники. Думський постанову про несоловистість волостних гласних змінено в тім напрямі, щоб кожна курія вибрала гласних тільки з-поміж себе. І таким способом комісія „переглянула“ всі розділи проекту, належвши на кожен з них своє реакційне тавро.
Зміни, пороблені комісією, можна сміливо сказати, зводять на ніщо весь проект. У пам'яті ще свіжі ті палкі розмови, що повстали в Думі в зв'язку з проектом волостного земства. Скільки тоді потрачено красномовства й сил, щоб переконати центр і правіцу Думи в необхідності цієї елементарної реформи! І коли далеко від народоловства Дума все таки признала, що до участі в волостив земстві треба допустити й жінок, що органи волостного земства треба увільнити від зв'язуючого догляду земських начальників і що на гласних можна вибирати людей всякого стану,—то можна було думати, що це вже справді той найкромніший мінімум, менше якого не можна дати селянству. Та комісія Державної Ради знайшла, очевидно, свою особливу мірку для народних потреб і повикидала з проекту геть чисто все, що робило його більш або менш бажаним з погляду селянства.
Цікаво, між иншим, зазначити тут одну дуже характерну рису в відносинах Державної Ради до земських начальників. Ще недавно, підчас обмірковування проекту реформи місцевого суду,

Рада висловила

за позбавлення земських начальників їх судових функцій. З практики відомо, що Рада не квадиться з своїми постановами, а завжди додержує принцип, що треба сім разів одміряти перш, ніж один раз одрізати. Отже не можна допустити, щоб і ця знаменна постанову була продуктом якогось непорозуміння, випадкового голосування чи хвилевого ослаблення уваги. Очевидно, що ця постанову явилася продуктом глибокого переконання більшости членів Державної Ради, що з земських начальників—занадто вже кецькі судді. Але земське самоуправління—справа не менш важна, ніж справа судова, й коли Рада признала, що земські начальники не здатні виконувати судові функції, то, міркуючи логічно, вона повинна була признати, що земські начальники в однаковій мірі будуть нездатні й до керування органами земсько-волостного самоуправування. Однак, невідомо з яких причин Рада в цій справі не пішла слідами логіки й винесла постанову, протилежну своїй попередній постанові.
Так чи інакше, а проект волостного земства при ласкавій участі представників уряду грунтовно звичено. Зосталась ще, правда, остання інстанція—загальне зібрання Державної Ради. Але вже та одностайність, з якою комісія затверджувала всі реакційні поправки, не віщує проекту нічого доброго й від загального зібрання.
Перед новими виборами.
Мине недовгий час, лиш скільки місяців остаточної, весняної, осей державної думи, і стануть знову народні маси перед великої ваги подією, як в загально-державному, так і в нашому національному житті,—перед новими виборами.
Правда, виборчий закон 3 юня 1907 року значно вторгся в політичні права найдемократичніших шарів громадянства селян, робітників і взагалі всіх неможлих елементів населення, та збільшав, до цілковитого переваги в губернському виборчому зіб-

ранні, права великих земельних власників. Правда, даючи політичним тенденціям нового закону, доповненого своєю поясненню Сенату та циркулярів Міністерства Вагнутрішніх Справ, повернено в нівець вплив справжньої демократії і особливо національних течій на напрям і наслідки законодавчої праці нашого „парламенту“.
Все це вірно.
Але однак, не вважаючи на такий характер сучасного виборчого права, ми скажемо не вигадуючи, що поступові громадські елементи не повинні, не мають права нехтувати виборів до четвертої державної думи.
Хай поступова демократія і національні течії недержавних п'яти мають найменше шанси здобути посполські мандати, хай ми, українці, не маємо навіть ніяких переклика на це.
Не в посольських мандатах головна вага виборчої кампанії, а в політичному вихованні народних мас, в розвиткові їхньої політичної самосвідомості й само діяльності. Правда, й посла, справжній заступники трудящого люду, можуть багато, велими багато зробити для цього в Державній Думі, бо довго ще російський „парламент“ буде виключно високою трибуною, з котрої посла народні всяких таборів даватимуть наочні лекції політичної науки народним масам. Але далеко більшу вагу має процес виборів, в його підготовчій та остаточній стадії. В виборчій боротьбі політичних течій, в добрій критичній виборчих платформах як очак у народних мас, в організуванні народу для користування найважливішим правом громадянина—а в цьому й полягає суть виборчої боротьби—розвивається політична свідомість і політична активність народних мас. Вибори до парламенту то видатна в житті громадському подія, коли підраховують наслідки всієї попередньої політичної роботи, коли оглядають лави ріжних політичних сил, коли політична діяльність досягає найбільшого напруження.
Та коли для всіх напрямів російської громадської думки майбутні вибори мають велику вагу, для нас, українців, вони мають безмірно більше значення.
За третьої Думи Державної ми на гіркому довіді зазнали, що то значить для української справи не мати в Думі заступника інтересів нашого краю, посла українця, перейнятого нашими поглядами і домганнями, готового твердити, що без зрадливих компромісів стояти в Думі за вільний і всебічний розвиток нашого народу. На дебатах думських в справі народньої школи, місцевого суду та в холмській справі ми на власні очі побачили, що за браком української репрезентації українське питання в Думі стало питанням „неіснуючим“. Ого ж перше наше завдання за ціну найбільшої праці і найбільших жертв, провести до Думи Державної хоч одного посла, нашої посла.
Але, ні на хвилину не пускаючи з очей цього нашого завдання, ми не повинні гітати себе великими мріями, котрі підризано нам виборчим законом 1907 р. Українській народ,—то переважно трудячий люд, серед котрого тільки де не де простояє класове дерево великої буржуазії. А тим часом, коли придивитися до поділу виборців на Україні, ми побачимо, що по всіх губерніях, за кождою оддав на виборів чисельну перевагу великим земельним власникам, майже виключно по своєму національному походженню не українцям. Зостається тільки українське селянство. Виборчий закон дає селянам кожної губернії право мати свого заступника в Думі. Та як що аважати, що обирає селянського посла з числа виборців од волостив губернського виборчої зібрання, себ-то великі земельні власники, побачимо ми, що й тут у нас велими мало надій на досягнення бажаних нам наслідків.
Друге завдання, це національно-політичне усвідомлення народу. Тут перед нами широке поле неорганізованості. Але принцип економіч сад, збудути найбільших наслідків при найменших жертвах, примушує нас прикладати всі сили, нашу енергію під час виборів лиш до тих соціальних точок нашого національного органі-

В неділю, 4 марта в перші роковини смерти
ПЛАВА ІГНАТЬЄВИЧА
ЖИТЕЦЬКОГО
одправлено буде о 1-й годині дня в Київському кафедральному Соборі папахиду. 2-167.

Вже вийшли з друку шоста книжка
„СВІТЛА“

3 м і с т:
3 бичуючого життя: За річку школу С. Титаронна
Пригладайсь Ол. Ол-ка.
Шкільна хроника.
Критика й бібліографія.
Огляд журналістики.
Повідомлення.
С. Русова. До сучасного становлення народи.
учителі.
Ціна книжки 50 коп.
Передплата на рік 4 карб., За кордон 5 карб.
Передплата приймається в конторі редакції „СВІТЛА“, у Києві, В.-Володимирська 93.
Передплачувати „Світло“ можна ще у Києві: 1) в Українській книгарні, Безаківська 8. 2) в книгарні Л.-Н. Вистяка, 3-Володимирська 28. 3) в крамниці „Час“, Театральна площа 48. 4) в книгарні С. Череповського, Фундуківська 4. 5) в Харківці, в Українській книгарні, Рибна 25. 6) в Полтаві, в книгарні Г. Маркевича, уа. Котляревського. 7) в Катеринославі, в книгарні Лозавської. 8) в Одесі, в книгарні „Діло“, Ковна 11. 9) в Одесі, в книгарні „Прогісита“, Ніжинська, 53.
Редактор-Видавець Л. Шерстюк.

Городський Театр. Дирекція С. В. БРИКІНА.
ТОВАРИСТВО ОПЕРН. АРТИСТІВ
В неділю, 4-го марта дві вистави:
ранком від 10 до 60 к.
на 4 д. Зіновича. Поч. о 6 г. дня.
ВЕЧЕРОМ у 14-й раз
У 5 дії військовий оркестр виконає на сцені „Марш Лоренсона“ муз. Лисенка. Початок о 7 1/2 год. веч. Кінець о 11 1/2 год. веч. У понеділок 5-го, по цінах від 10 к. до 1 р. 20 к. ОЙ, НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ. У вівторок 6-го весела комедія ПАЛІВОДА ХУЛИІ ЄЛІВТИ. У середу 7-го, у 1-й раз нова п'єса І. Франка УРАДЕНЕ ЩАСТЯ на 5 д. з співами. У четверг 8-го, для збільшення фондів Київського г-дуба служачих фарицятів вист. бода ЕНЕІДА Квітки продаються в 11 год. ранку до 2 год. дня і від 5 до 10 год. веч.
Відпов. режис. М. Садівський.

НА РОЗІ ХРЕЩАТИКА, 31 та ЛЮТЕРАНСЬКОЇ.
„СОВРЕМЕННИЙ ТЕАТР“ вистави
Хрещатик 31, хід з Лютеранської вул.
Дирекція артиста С. П. В.
Імперат. театру
В неділю, 4 марта 1912 р.
ранком дві вистави. Початок 4-го і 1-го кінематографу.
1) „ЖЕЛЪЗНАЯ РЫБЕТКА“ драмат. сц. тв. Чу-Чу-женіца на 1 д. Виключно право вистави.
2) „Інтерлюдії“ 3) „Кінематограф“.
4) „ВОЛШЕБНЫЙ ВАЛЬСЪ“ опера-полівальс з муз. салі. та танц. на 1 д. Шингофа. Початок о 6 г. веч. 7 1/2 год. вечора.
У вечері—чотири вистави.
1) „Кінематограф“ 2) „Кофейная Кантата“ музика Югана Ваха. 3) „Інтерлюдії“ з участю ВІД. ШИДІ С. П. В. театру.
4) „Домъ на Петербургской сторонѣ“ на 1 д. з співами, твор. Каратигина. Місця номеровані. Ціна місця: до 5 кр., 1.10, 75 к. і 50 к. Учням число квитків обмежено. Квитки зазвичай продаються в касі театру, а Режисер І. О. Саффер. 1 г.—3 д. Декорації художника Н. І. Сесева.

Украинская Жизнь.
Содержание ее следующее: 1) Къ драмъ жизни Шевченка—С. В. Петлюры. 2) Новое знамя националистов—проф. М. С. Грушевского. 3) Большой вопрос (объ украинской идее и русской интеллигенции)—А. О. Саликовского. 4) Къ спору объ украинской культурѣ—проф. О. Е. Корша. 5) Украинская пресса—П. Смутка. 6) Соединение Украины съ Москвою—Д. Сиромачи. 7) Російскіе марксисты объ украинскомъ движеніи—В. В. Садовского. 8) На текуція теми—С. А. Ефремова. 9) На Украинѣ и внѣ ея: какъ была встрѣчена „Украинская Жизнь“.—Изъ текущей украинской жизни. Гр. Гетьманца—Памяти д-ра Е. С. Грибникова. С. П.—Украинство, черносотенцы и г. П. Струве.—Отправление Т. Г. Шевченка въ ссылку (новые архивные документы).—Художественные произведения Шевченка въ музеѣ украинскихъ древностей въ Черниговѣ. Н. Степаненка—Въ Ново-Петровскомъ укрѣпленіи (изъ старой тетради)—К. Оберучева. 10) Библиографія.
Первая (январская) книжка журнала всъ разошла. Дальнейшая подписка на „Украинскую Жизнь“ принимается лишь съ 2-го, съ понижѣніемъ подписной платы на 40 коп.
Подписка принимается въ конторѣ „Украинской Жизнь“: МОСКВА, В. Дмитровка, 14. Подписная цѣна: на годъ 5 руб., на полгода 2 р. 50 коп., на четверть года 1 руб. 25 коп., 1 мѣс. 45 коп., съ доставкой и пересылкою. Отдѣльная книжка въ розничной продажѣ: безъ пересылки 45 коп., съ пересылкою 55 коп. За границу: на годъ 7 руб., на полгода 3 р. 50 коп., на четверть года 1 р. 75 коп., на 1 мѣс. 60 коп. Для народныхъ учителей, сѣльского духовенства, младшаго земскаго медицинскаго персонала, а также для учащихся, рабочихъ и крестьянъ, допускается при непосредственномъ обращеніи въ редакцію, льготная подписка: на годъ 4 руб., на полгода 2 руб., на четверть года 1 руб., съ доставкой и пересылкою. 3-87-1
Издатель и отвѣтств. редакторъ Я. А. Шереметинскій.

Жертуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Києві!

Жертви по всій Росії дозволено збирати Полтавській Губернській Земській Управі та Київській Городській Управі.

му, де ми можемо досягнути найбільшого національного ефекту. Це, наперед, — гурт інтелігенції, селянство, робітництво і взагалі незалежна мійська людина. Тут, в цих шарах українського народу, повинна проявитися виборча національно-просвітня діяльність. Бо ці шари — демократичні елементи цілого громадянства, бо ці шари зберегли свою українську фізіономію. Тут українство може придати собі численних adeptів, тут ми маємо й найбільші шанси на посольський мандат.

Ми виявили всю величезну вагу для української справи активної участі свідомих елементів нашого громадянства в виборах до четвертої думи.

Отже участь кожного свідомого українця в виборах — великий обов'язок і велика допомога українській справі.

Виборець.

З газет та журналів.

У № 2 петербурзького часопису „Просвіщеніє“, що додержується „марксистського напрямку“ уміщено статтю Д. А. С. про Холмщину, де між іншим читаємо такий уступ: „Законопроект має на меті захистити руське крест'янство“ од польських та католицьких впливів.

В самій основі цього постулату лежить або назвичайне неуро, або свідомо брехня. Річ у тім, що на території майбутньої холмської губ. російський елемент — за виключенням чиновництва та садатів — нема і ніколи не було. Тут селяне, православні і почасті католики, яких законопроект зве „русскими“ в дійсності належать до української національності. Нема сумніву, що українська народність бланкає по крові до великоруського паєниці, але ж авати українці або русини „русскими“ настільки ж безглуздо, як безглуздо було б, примор, отождествляти поляків з чехами. Тим часом, коли українці та білорусини минають і неохотно приймають до самоопределения — п. а. націоналісти приєднують їх до себе, а націоналісти приєднують їх до себе, а націоналісти приєднують їх до себе, а націоналісти приєднують їх до себе...

ДЕРЖАВНА ДУМА.

ЗАСІДАННЯ 1 МАРТА.

Головою Волжонський. На черзі — дальше загальне обговорення респону.

Ковалевський (окт.) говорить виключно про працю третьої Думи з приводу народної освіти і висловлює упевненість, що історія назве цю Думу — Думою народної освіти.

За 5 років бюджет народної освіти вріс удвоє і досягав 170 міль. руб. Дали промовець характерну думку про працю в сфері вищої, середньої і вищої освіти і нагадав, як Дума пеклувалася про поліпшення доброту учительського персоналу, як вона старалася закликати до спільної роботи з урядом громадські сили і т. инш.

ла великі кредити, але й заснувала багато гарних традицій, якими будуть користуватись будучі народні представники.

Дума ще не встигла зробити всього, що їй треба було зробити для науки і мистецтва, але це здійснить уже 4-а Дума.

Кутлер, виступаючи від свого імені, заявляє, що за останні 2 роки йому довелось, під час розглядання бюджетною комісією розпису прибутків, довго і уперто боротись з мін. фінансів, головою бюджетної комісії і її більшістю, настаючи на тому, що прибутки рахуються з явним зменшенням. Як показало життя, — каже промовець, я був близьким до правди, чим мої супротивники. Зменшення прибутків дуже широко практикувалось при старому режимі. Вітте явив ввів це зменшення в систему. Зараз цю систему знов хотять відновити.

Промовець тієї думки, що відносно способів підрахунку прибутків, 3-я Дума не зробила нічого і настоює на більш широкому підрахунку прибутків.

Одна з головних причин зросту наших прибутків, це — загальна дорожнична життя. Не вважаючи на те, що все подорожчало, податки лишались ті ж самі, а через те, випадувати їх стало більш-менш легше. Торкнячись далі податкової системи, промовець думає, що зменшення „костових“ податків, є самий радикальний спосіб зменшити дорожничу життя і через те Дума повинна про це пеклуватися.

Голова ради міністрів вважає за свій обов'язок сказати скільки слів проти висловлень Кутлером і Шлягарином думок.

Кокочов підкреслює, що коли правдиві міркування Кутлера, який закликає, бупім то, дякуючи дорожничі продукти першої необхідності усім класам населення мають більше грошей, бо землевласники дорожче продають свою землю, купець — свій врам, селянин — хліб, робітник — працю, то очевидно, що тільки один клас населення не має таких гарних умов. Це ті особи, що одержують пенсії з держ. казначейства. (Смх в центрі і з правого боку). Ці особи дійсно не можуть дати опір дорожничій життя. Як що міркування Кутлера правильні, то такої дорожничі треба тільки жалити. Перейшовши до промови Шлягарова, прем'єр відповідає останньому по пунктам його-ж промови.

Рядом фактів Кокочов констатує, що уряд завше вів на зустріч бланжанням бюджетної комісії. Але мн-вня фінансів ніколи не давав тако-го векселя, яким би обов'язував себе не увиходити в суперечку з бюджетною комісією і агожуватись з усіма її міркуваннями. Уряд завше заявляв одверто, що він не може згодитись з таким легким способом розглядання бюджету і амін „смітальні“ призначень, які радила парія народної волі. Коли уряд не згодився з цим, то його почали обвинувачувати в тому, що він не довіряє народним представникам. Але в питанні законодавства не можна не довіряти, ні

начним, помітним членом. Всі тутешні українці знали його і він усіх знав, одних бланже, інших менше, але певно бланже всеж знав його. Та й не можна було не знати, бо жаден починок, бо ніякі заходи в українській справі, чи діяльність місцевої української організації не могли обійтись без близької участі в них „доктора Гриньюка“. Мн-влясь люде, вийшли з Петербургу часові члени колової, мн-влясь склад II, а „доктор Гриньюк“, разом з іншими нечисленними членами оставші, все був тут, все закликав незмінним вартим української справи на далекій півночі, все не давав їй тут загинути, все змагався, щоб вона розвинулася та на більш міцний і позитивний ґрунт стала. Перебувши кільканадцять років у Петербурзі, він зазнав і „лютих часів“ і коротких моментів надії, що швидко приймали живий образ діла і знову часи занепаду, пригнічення та пониження настрою. Він пережив і ті часи, коли видання якоїсь нової книжки популярної „Добродійним Товариством“ було цілою подією, визначним явищем місцевого життя українського; судила доля йому і на власні очі побачити і цілою істотою своєю пережити та відчутти захоплююче і своїм амістом внутрішнім, і своїми плянами широкими і своїм виданком на успіх української справи взагалі оте життя, яким жила „Громада“ Петербурзька 1906, 1907 а по часті і 1908 року; довелось йому вже на схилі віку свого винити гірку від отих скор-пнів та тернів, яких завзяла та завзяла й тепер „Громада“ од адміністрації. Але завжди, за всяких умов, чи сприятливих чи перекотних, невіжчик не пурався праці, не підпадав впливу обставин, а від сили та уміння свого, змагався побороти чи використати їх.

Трохи був чудний, давав чимало матеріалу для сміховинних вигадок, що любили охочі сплітати біля його особи. Але ці вигадки ніколи не зачіпали його чести, його доброго, не-

довіряти, бо кожний тільки повинен дбати про держ. користь необхідності її правильності.

Вказуючи на суперечки з урядом з приводу питання про залізничне будівництво, Шлягаров сказав прямо, що уряд, щоб припинити ці суперечки, сховався за височайшу волю і подав веросупублікований матеріал. Але закликаю, що я ніколи не ховався за височайшу волю, бо вважаю цю волю за священну. (Оплески з правого боку).

Перейшовши далі до обвинувачень уряду в незаконних вчинках, Кокочов вказує, що ці незаконні вчинки пристосовуються до виходів військового міністерства і до пристосовування ст. 96 он. законів. Також неврозумілі зв'язки і на позички, які відбувались без згоди на це Д. Думи. Всі позички було зроблено через Думу, реалізування заставних листів Селянського банку виконано з більшою користю, бо умови зараз інші. Шлягаров обвинувачує також уряд і за голод. Але-ж Кокочов доводить, що уряд звязав всіх заходів, що до попередження неурожаю і допомоги голодним.

ПО РОСІІ.

Спархіяльні жіночі школи. Обер-прокурор найсвятшого синоду клопочеться перед радою міністрів про те, щоб в Державну Думу були внесені такі питання: 1) про затвердження проекту нового штату спархіяльних жіночих шкіл; 2) про надання службам в цих школах прав на пенсію і однорозові пособия з державного казначейства; 3) про те, щоб давати права на звана домашніх наставниць тим з вихованок, які скінчать повний курс в 7 і 8 додаткових класах жіночих спархіяльних шкіл і 4) про асігування од казни шкільного пособия на содержание 70 спархіяльних жіночих шкіл 280 тисяч к. р. бранців.

Реформа жіночого педагогічного інституту. В раду міністрів внесено питання про реформу жіночого педагогічного інституту відомства Імператориці Марії. Інститут мають поділити на два оддєли: словесно-історичний та фізико-математичний; курс навчання в них — 4 1/2 роки. Організація цих оддєлів буде наближатись до організації факультетів Імператорських російських університетів. Замість першого складу вчителів по вільному вибору буде заснована при інституті штатна професорська колегія, в яку мають увійти: 1 професор богословія, 12 ординарних та 9 екстра-ординарних професорів, 10 штатних учителів, 6 асистентів і 4 лаборанти. Курортки, що скінчать повний курс інституту, будуть мати авання учительські середніх шкіл по предметам їх спеціальності.

Музей садівництва. В недавньому засіданні товариства любителів садівництва в Москві, читали доклад про організацію товариством музею садівництва. Музей буде ставити собі, головним чином, наукові завдання: впоряджати колекції насіння й

заплеменованого імення. „Чудернацький доктор“ серед петербурзьких українців був тою фігурою, на якій мн-влялись люде протилежних поглядів, ворожих течій ідейних чи напрямків, до якої з однаковою повагою ставились усі, хто брав хоч якусь участь в місцевому житті українському. Так воно було певно через те, що „доктор Гриньюка“ був „кепський політик“, і вже по самій натурі своїй не мн-вляв привертуватись до „крутих мн-влявців“ політики. Те, що на душі чи на умі, те й на явищі, те і в ділі. І характерно: опцю рису в його моральності обличчі, в його владі високою цінності люде, навіть такі, що не вгожують до анім або вліли проти нього.

Та тільки вже, коли йшла річ про те, щоб доручити комусь громадське діло, то як „рихильник“ так і „ворог“ його однаково подавали голос „за доктора Гриньюка“ і він „прохочив“, прим. майже одголосно до „ради старшин“ українського клубу „Громади“.

За часів свого перебування в Петербурзі, а надто працюючи разом з раді старшин „Громади“ я знав „чудернацького доктора“, як симпатичну, лагідну людину, надзвичайно чутливу до всього, що тільки мало хоч який зв'язок з українством та українськими справами. Всякі особисті справи завжди одкладав він дїля справ українських і ніколи не можна було почути од нього: немає часу“, коли треба було дбати власне про ці справи. Навіть: вищим доктор, але лагідно, так що ніхто образився не мів на нього, що нехтують та забувають про громадські обов'язки. Часом у своїх проєктах про розвиток діяльності українського життя в Петербурзі він поспів, бувало, „абсолютно неможливі“ що до віділення проєкт, занадто, „не практичну думку“ висловляти; він лагідно сміюся було з нього, але потім, розмірковуючи, щось позачаємо в того проєкту, частково переводимо в життя його думку.

рослин, робити спроби штучного угноювання й таке инше. Таку думку зустріли на зібранні в спочуттям. Доклад передали в раду гомарства для докладної розбірки. (Р. Сл.)

„Натуральний метод навчання“. Законоучитель гнетовської земської школи, рязанського повіту, о. Свистов виявив себе прихильником „натурального методу навчання“. Про цей метод так розповідають батьки школярів в своїх сваргах інспекторів: о. Свистов на уроках вияв хлюпця за чуба і бив головою об стіну, після чого хлюпця почав жалитись на голову і гірше вчяти, хоч перше був одним з найкращих учнів. Другий батько пише: „у нас не школа, а бойня“. З других сел, де о. Свистов теж навчав дітей Закону Божому в школі, селяне послали в повітову земську управу приговор, в якому прохают уряду „ослобонити“ дітей од батьшачного Закону Божого. (Р. Сл.)

Нмаз по козачому війсьну. Наказаний отаман оренбурзького козачого війська генерал-лейтенант Сухомлинов видав такий наказ. „Я часто зустрічаю по вулицях Оренбургу д.д. офіцерів височайше довереного мені війська неохайно одягненими; правий оддавання військової чести вони не зовсім додержуються. Сором казати, але і грех потіати, що можна зустріти одягнених в таку оджеу, в якій вони зовсім не мають офіцерського вигляду. Крім того бувають випадки, хоч і рідко, що д.д. офіцери в громадських місцях поводитись не зовсім адержано. Всі ці сумні явища свідчать про те, що в часи вільноти, д.д. офіцери забувають службові вимоги, непомітно з'єднуються а сірну людність і стають помалу звичайними громадянами-обивателями. Наказую отаманам одділів і всім вищим військовим чинам нагадувати підвладним їм офіцерам про їх обов'язки, і їм про те, що вони повинні повинні додержуватись скрізь порядку і самої шляхетної чести. Крім того, наказую пошередити їх, що зайстрогішому додержуванню цих правил я надаю великої ваги, якщо справи виховання армії взагалі, а козаків з'окрема. Недодержування цих правил я буду вважати за свідому неповагу до високого звання офіцера російської армії, до якого ми всі маємо честь належати. Цей наказ в друкованому вигляді передати кожному з д.д. офіцерів“. (Р'ць).

Салдати гробинники. Недивно було арблено у Вільні озброєний напад на дім управителя магазину Нордана. Пограбовані золоті речі й небагато грошей. Коли біля дому стаявся крик, грабінники почали втікати; дворник й інші люде побігли за ними; грабінники почали одстрілюватись з револьверів. Двох грабінників ввіймали, один застрелився. Виявилось, що всі вони — салдати. Дізнавшись також, що ці самі грабінники перед тим зробили ще один озброєний напад. Даю в них служили в батальоні при майстерні, де вироблювались зброя. Там вони і взяли

Такий був оцей трохи химерний, трохи чудернацький доктор! Як зараз пригадую його собі на зібраннях ради старшин, що відбувались здебільшого в його помешанні або на зборах „Громади“: завжди він приходив одним з перших, на призначений час, сидів біля століка і записує „гостей“, щоб „поліція не причаєлася“ часом; коли зійдеться більше народу, він обходить усіх з бланжаною скарбничкою, до якої прохне вилати жертви на пам'ятник Шевченкові.

Останні часи його неможна було навіть уявити без цього причаудалу: користувався кожним випадком, щоб збільшити число жертв, щоб обогатити національне придбання на пам'ятник великого поета.

І треба правду сказати: не одну сотню кривавців він зібрав на це своїми власними, особистими заходами, не кажучи вже про той клопіт та працю, які він вкладав у громадські заходи в цій самій справі.

Хочеться одзначити одну рису в невіжчиків, рису дуже симпатичну та варту наслідування, а саме: любов до української книжки, до українського слова друкованого. Свідомий українець, що пережив часи розквітнення рідного слова, він знав ціну йому і ставився до нього з великою повагою.

револьвери й патрони. Робили напад вони, передогнавшись в штатську оджеу. Всіх їх ввізали по обличчю. (В. В.)

Маленький фельетон.

Кузак (Anisoplia austraca). Пошир союзниками почалась агітація проти дия „житнього колосу“; на зібранні союзники постановили „протьювільствовати“. 3 газет.

Наливається, аге „житний колос“, і як у того українського поета: Колос колосу киває, Колос колосу співає, Ніби скрізь гудить джабо, Божая ратайка мала.

І справді, загуділа, заворушилась Божая ратайка — молодь, чекаючи на багаті живна.

Ся сонце, зємаю гріє, Ходять гроть на корні Хвилі золота ясні.

Та не дарма в Писаві сказано, що сонце гріє не тільки на праведних, а й на грішних.

Газом з Божою ратайкою вилізати на сонце й жук хлібод або кузак.

Мушу зазначити, що цей наш жук, про якого зараз мова, хоч і звється так, як звичайний хлібод, але він є з'явцем у природі „в інтегрозомі роді“ виключним, і коли-б англійський маєон Ч. Дарвін був досі живий, то певне й він не зважав би роздумувати, яким робом, через які одміни з звичайного гаєвника жук обернувся в кузак.

Досі ми бачили цього жука по всяких погітвях і випадкових купах гаюю — або коло обори, або на шляху, або у більш затішневських місцях; порнались собі, копались у тім, що їм належить по їхній владі. Роботи було чимало, бо після недавнього лихоліття, восталось усеїди сила того політичного й непотічного гаюю.

І раптом — маєте: з гаюєвника та в кузак пошівсь.

Зіається цілком роєм й радитьсь, гудить, агітує, думає, як найзручніше вивізати сподіваний урожай.

Робити, — вигукую найстарший жук Гамзєв, — чули: в Петербурзі зібраво „житним колосом“ аж 180 тисяч?!

М-да, — мрійно підтакую жук Вацька Кати, — шматочок ласий.

Жуки спльовують набік — слина котиться.

В чю ж вони кешеню попадають? — питає жук Вийждєнєво.

Лівак буровить, ніби на голодних, а як так гадаю, що подляться або розікрадуть і проють.

А-же-ж, на те й грощі, щоб їх крас... уживати. Не завадило б оде якогось кербуля вимагачити...

Чули? І в нас стигне „житний колос“. То то комусь перепаде!.

Жуки знов спльовують, як по команді.

А може й нам щось перепаде, — несміливо втручається в розмову жук Ховайдєл. — Ми теж голодні: як плодидьє отой наднаціоналістський жук, то часом через нього за цілий день рідки в роті не буває.

Ні, брат, — відповідає Гамзєв, — не

сских і вважав своїм обов'язком посылати свою членську вкладку до кожної з таких організацій, однаково — чи до тієї, що функціонує на Україні, чи по-за межами її.

Отгади був невіжчик, цей „чудернацький доктор“! Ах, як би таких „химерних“ люде було більше серед нас!

З особливою любов'ю ставився невіжчик до української молоді. Завсідги стояв за неї, піддержував, чим мів і як умів, чи то в Шевченківському товаристві петербурзькому, чи то в „Громаді“, дбаючи, щоб полекти її вступити на зібрання, надати більших прав у діяльності „Громади“. Охоче ділявся своїми книжками з нею; роздавав їх для читання і часто-густо вже не бачив одні роздачих „на час“ книжок: десь пропадали і назавд не вертали! „Доктора“ це не вражало і він, як і раніш, вдовольняв прохання кожного, хто тільки звертався до нього за книжкою або газетою українською.

І тут він трохи був „чудернацьким“!

І пригадуючи, під свіжим вражінням звістки про смерть д. Гриньюка, окремі, подані мною, рисочки невіжчика, я гадаю, що нічим не образю його пам'яті, його образу, як чесного громадянина та вірного сина своєї землі.

Може оці рядку нагадують землякам моїм, що жили якийсь час у Петербурзі і не могли не знати „доктора Гриньюка“, коли тільки хоч якусь участь брали в тамешньому житті українському, — може, кажу, вони нагадують їм своєрідний, справді трохи чудний, але в цілому хороший, привабливий образ невіжчика. Може й вони, як і я, відчують жаля за помершим і од широго серця скажуть:

Земля перш людині, що так глибоко любив „рідний край, і рідну справу, і слово“!

С. Петлюра.

Москва, 1912 р.

наживешся, чорта в два перепаде. Не так коло справи стали, щоб і нам дали. Все сами пожеруть.

— А може той... огрити дрюком, та й за скриньку?

— Трудно...

— Та що-ж не за порядок: їм багато, а нам нічого? Треба, протидіяти, стовбати.

— Аже-ж: ні тобі, ні мені. Хоч не доводило приймати.

— А як?

— Ого! Скочив на трамвай, та до тієї „ратайки“: „Мадам, тюр-юр, сіль ву пш!“ Та за скриньку, та хода...

— Хм... небезпечно: людей сила та й городовик на розі... Треба щось інше вигадати.

Жуки розкояться в задумі, щоб завтра знов злетілись раду радати. Побачимо, що вигадать...

А колос зріє...

Скептин.

День Тараса Шевченка у Москві.

26-го лютого, в день спомини про великого українського Кобзаря, у Москві при грандіозній нагоді народу в церкві, що на Нікітській улиці, було одіравлено при участі хору вел. імпер. театру пахадилу, а ввечері обидві московські організації—українська секція товариства славянської культури і уя. м.-драм. гурток „Кобзарь“—спорядили об'єднане торжественне зібрання.

Зібрання розпочалося виконанням „Заповіту“. Співав хор імпер. опери. Вогупне слово сказав п.-доц. В. Пичета, розвивши свої погляди на основні моменти та провідні ідеї творчості українського Кобзаря. Промовель докладно спинився на аналізі радикально-політичного світогляду поета, визначивши його органічну спорідненість з психологією народних мас.

Після промови В. Пичети, скільки оперних артистів виконали (ооло) композиції на слова Шевченка: „Ой, Дніпро“, „Мені однаково“, „Утоптала стежка“, „Ой, одна, я одна“, та т. ін. Надзвичайно гарним був виступ арт. М. І. Довця, котрий рясно кішно передав музику та внутрішню силу шевченкових творів з бурхливим, вобовнячим змістом. Композити виконувались переважно молодих укр. авторів, особливо, д. Сеніци.

Не аважаючи на нахил д. Сеніци до програмної музики, можна сміливо сказати, що його чекає більш широка музична дорога.

Під час промови С. В. Петлюри надійшла привітальна телеграма, вкрита силою підписів російських письменників та художників (Відоусов, Бунін, Гривінський, „Мамонтов, Найдюнов, Адашев, Рауковський, Шмелов, Нецаев, Мешков, Гаврилов, та ін.).

Кінець зібрання був присвячений музиці старих українських авторів. Виконувались композиції на слова Шевченка. Співали артисти І. О. Алчевський, д. Толкачов, д. Довень та артистка Е. І. Калінович. Виступи І. О. Алчевського та Е. І. Калінович викликали овації.

Зібрання було закрито коротенькою промовою голови С. М. Хвостова.

День Тараса Шевченка у Москві пройшов урочисто. Почувалося, що поминає великого українця. Кобзаря своїм „тихим словом“ одна ціла, хоч і не „велика“, та все таки „вільна сем'я“.

В. Український.

ПО УКРАЇНІ. У КИЇВІ.

День „житнього колосу“. п. попечителя київської школи округи Деревницький дозволив вивісити 6 мартя по школах кукушки для збору жертв на користь голодних.

П. київський губернатор дозволив збор жертв у Китаєві.

Начальник київського жандармського закладоуправління управління сповістив кометр про довілу збирати жертви на території ставці Київ І і Київ-Товариш, за винятком службових помешкань і майстерень депо. В поїздах збору не дозволено.

Сьогодні в городській думі відбується засідання центрального комітету і представителів районів.

Концерт на користь голодних. 4 мартя в залі релігійно-просвітного товариства хор з м. Хмельницького дає концерт на користь голодних.

Молодарський союз. Інструктор по молодчарству К. І. Михайлюк подав у губ. зем. управу доклад про необхідність скликати представників молодчарських сілок для заснування молодчарського союзу.

Група батьків по заснуванню хлоп'ячої і дівочої гімназій на Соломенці цима днями почне збирати серед мешканців Соломени статистичні дані про кількість дітей шкільного віку для того, щоб з'ясувати, наскільки велика потреба в закладанні гімназій на Соломени.

Нас довідомляють, що вибраного вдруге на члена уманської повітової земської управи П. М. Домаєнського губернатор знову не затвердив.

Зібрання націоналістів. Позоватора під предод-тельством проф. Червова відбулось зібрання членів київського клубу націоналістів. Спершу проф. Армашевський і А. Савенко довго говорили про „мощь“ націоналістів, хоч разом з тим Савенко підтвердив,

що на 1 января 1912 р. в касі головної ради націоналістів лежало 59 коп. Внесків ні звідкіль не надходило; всі ж видатки по содержанию головної ради ваяв на себе предидатель ради Валахов.

Далі Савенко розповів про 14-годинне закриття засідання з'яду представників націоналістів в Петербурзі. Перші пункти виборчої платформи, яка обговорювалась на цьому засіданні, прийнято одоголошено. Пункти ці: 1) бергити народве представителі; 2) сприяти аростеві бойової сили Росії. Третій пункт—про укріплення становища пануючої православної церкви і про поліпшення становища православного духовенства—виликав протест з боку представника духовенства (священник з Поділля). Довгі дебати були з приводу пункту про народню освіту.

Де-хто висловився, щоб було загальне навчання, але проти цього повстали, він, Савенко і черкаський інспектор народніх шкіл, який, заявив, що більшість народніх учителів—соціалісти.

В цьому гору ваяли Савенко і черкаський інспектор. Ліві націоналісти перемогли в таких пунктах: 1) націоналізація кредиту, торгівлі й промисловості і 2) не допускати поширення прав євреїв і вести дальшшу „наступательную політику“ в єврейській справі.

З приводу передвиборчої кампанії націоналісти постановили: 1) не вступати ні в які угоди з поляками; 2) що до нияких націй, то дати право кожному оділові вирішити, як бути; 3) вибрати спеціальне бюро для посередництва між оділами й урядом; 4) видавати щотижневий „Извєстія вєросейского національного союза“ і 5) випустити брошуру „Кітєхизисъ націоналістів“, в якій виложити сєрєд націоналістів.

Вінци Савенко заявив, що на з'яді він бачив трупку галичач, яка перейшла російській кордон контрабандою. Трупу цю гр. Бобринський вояві по Росії і 14 мартя вона буде в Київі.

Безправні. В подольському участку арештовано 10 безправних євреїв.

З Київщини. Балтисти. З села Волянці, зєвєнгородського повіту, пишуть: сєльська громада, захожучись ставити у сєлі нову церкву і обкладючи себе окремим податком на цю справу, не мывнула й місєвних баптистів, а обложила і їх податками на церкву. Баптисти не хотили скоритись цій постанові і обскаржили її. Справа ця дійшла аж до сената, але сенат, розглянувши скаргу, цима днями аявшив її без всяких наслідків, і таким чином баптисти, розарив яких з православною церквою сенатом досконально вивєнено, все ж муть платити податки на церкву.

Громадські справи. Як сповіщалося в сєй час в „Раді“, сєльські громади 1-ї і 2-ї частини м. Обухова, київського повіту, були зріклись вибрати поміж себе поліцейських деєтанів. За це більш двох сот чоловік було посвяжено на одєнку мировим суддею на 14 днів кожного. Але й одєдівши, сєляне довго стояли на своєму. Тільки цима днями перша громада призачла 600 карб. для найми деєтанів, а друга громада обрала в-мж себе 21 чоловіка деєтанів.

Прохання сєлян. Сєляне с. Павлівки, зєвєнгородського повіту, подали головноуправляющому землеустройством прохання, в якому вони скаржились на ливдатора від Крєст. Поземельного Банку Нєч єва за те, що земля роздавалась не тим, що в ній почувать найбільшу потребу. Прохання підписало 165 душ сєлян.

Поділля. Нова газета. 1-го мартя у городі Вінци вийшло перше число поступової газети „Винавдкій Голоєв“.

Самосуд. Недавню в сєлі Рижовці, вінницького повіту, сєлянин продав другому сєлянину села Щучиньє чотири дуби з лісу свого сєуду за 15 карб. Випивши могорч, вони вночі поїхали в ліс, зріали дуби і одєвали в Щучинці. Коли про це довідались рижовський сєляне, то зібрались в гурт душ 80 і вчєвали на днів самоосу: поламали ребра, вибили зуби і він тепєр лежить в муках.

З Чернігівщини. „Заробіток“. В Глухівському повіті, як повідомляє „Сєвєг“ по де-яких сєлах вбогі сєляне за плату одєжують за нияких строки арешту в арештних домах. Після приговора через який час євєський начальник піше у вольост, а вольост старості—вєслать засудженого на висєдку. Засуджений наймає очогого, дає йому „бумагу старосєд“ і той їде на висєдку за вчєнок, якого він вєсім не робив.

З Харківщини. Пошесть тифу. Пошесть тифу на Харківщині єсть в таких сєлах: Свагоній Лучці, Гризюві, Покровському, купяцького повіту, Марковці, Роасоні, старобільського повіту, Великому-Вурлуді, волчанського повіту.

„С. морєклама“. До „Р. Сл.“ пишуть: Недавню в Валках директор євєльської школи вкрия в школі „покушєніє“ на свою особу, за що було увильєнено 12 учнів, де-кого на одєн, де-кого на три місяці. В'язки цих учнів звернулись до директора, щоб він сєказав причину увильєнення, та той одмовився.

Школа. Соєдержується на кошти євємства та города. Батьки звернулись до євєського та городського управлєння. Виявилось, що там нічого не

знали про „покушєніє“. Городський староста офіціально запитав директора про це діло, та одповіді не мав й до цього часу. Питання про „покушєніє“ було вєнесено на обміркування городських уповомочєних, які більшістю вояв прти одного постановили—ялопотати про те, щоб сєкауть з посади директора-рекламиста.

З Катеринославщини. Учєтельськими курсами, які губернське євєство має одкрить в юні місяці в городі Катєринославі, буде керувати директор учєтельського інєституту Н. П. Руновський.

Душогубство. 28 февраля в проваді коло Бряньського заводу у Катєринославі робітники звайшли труп чоловіка. Убитий шведє Ів. Сухиня, 28 років, тульської губ. З приводу цього діла арештовано—І. Колєєнікова та А. Тарасова, з якими він п'яничив. Після арешту привели собаку шпика, „Лорда“; „Лорд“ обнюхав гурд, а потім обнюхав де-кілько чоловік і накинуса на Тарасова, а після на Колєєнікова.

За кордоном.

Замах на життя італійського короля.

1 мартя в Римі стався замах на життя короля.

Подробиці замаху такі. Король Іхав в одкритому автомобілі на пахиду по королєвському Гумбертові. Під час королєвського проїзду з публіки вискоича невідомий чоловік і почав стріляти. Публіка накинуса на злочинця, виврала в нього револьєра і оддала в руки поліції. Арештований заявив, що він належить до анархистів-індивідуалістів і навмисне стріляв в короля саме в той дєнь, коли й було вбито його батька, короля Гумберта.

Міністр юстиції почав слідство сам, бо гадають, що замах було організовано гуртком анархистів. Анархиста звать Дєльбою, йому 21 рік, походить з робітнички. Перша куля Дєльбою ранила начальника королєвської охрани, майора Ланга, що Іхав на коні поруч з королєвським автомобілем. Кінь під Лангом підскочив, але він лишився на сліді і под'їхав ще ближе до короля. Екскорт кирасирів тїсно стїною оточив короля.

Король і королева спокійно сиділи в автомобілі. Тимчасом Дєльба вистрїляв ще два рази і знов ранив тяжко в голову Ланга. Після цього Ланг впа в коня. До Дєльби підскочили скілька душ і поліція. Юрба народу хотїла розірвати на шматки Дєльбу, але поліція звизволила його. Поранений Дєльба кричав: „бийте мене, я анархист!“ Замах стався в 8 годїне ранку, коло палацу князїв Одєскальї, на корє „Умберто-прїмо“.

За здоровля раненого Ланга непокояться.

Короля вітали телеграмами уряди багатьох держав. Італійський уряд, всі члєни парламента, крім трьох соціалістів, теж вітали короля. Депутати соціалісти Ромусі і Бісолаті сказали промови, в яких ганьбили злочинця за його замах на життя працюючої і демократичної короля. Віктор Емануїл дякував цих депутатів і сєказав, що він радий познайомитись з ними.

[Забастовочний рух.

В Лондоні заборонено мітїнг залїзничих служачих. На мітїнгові мало обміркуватись питання про те, щоб не перевозити вїсьєка на місця забастовки.

В Шотландії населєння в ле-яких місцях розгорїло склади вугїлля і дров.

На берлінській біржі ходить чутка, що англійська забастовка може припинитись незабаром.

В Шеффїлді закриваються всі заводи.

В Германії забастовка розростається. Бастує 240 тисяч робітників.

В Руському районі виникла євєрїозна сєтїчка між робітниками і поліцією.

В Саксонії почались переговори про угоду. В Касєлі і Франкфурті заводи обємєжують виробі.

Коло Єсєна вбито жандарма, арештовано 35 душ.

Хазяї копанєнь рошїтують робітників, видаючи їм жалування наперед за шість днів.

В Китаї.

Нанкінська національна рада ухвалила тимчасову конституцію, яка складається з 56 статтєв. Ухвалені статтї торкаються справи виборів президента,—відповідального міністерства та справи зборів національного конгрєсу.

Сїстема правління в Китаї буде змішана, франко-американська. Всі штати керуються федеральною конституцією, з автономними законодавством. Загальні закони встановлює національний конгрєс. Всі штати керуються законами на одєн аразок. Президентів штатів вибєрає населєння. Заводиться незалежний суд з вищою інстанцією в столиці. В провінціях засновуються євєрїоні округи, в які входить 3—5 штатів; командуючого вїсьєком вибєрає товариство офіцєрів, затвержує його президент.

В Тяньцзині спокійно. Збитків євєсього на 4 мільйони рублєв.

Турецько італійська вїйна.

Парижська газета „Т. тпрє“ пустила була чутку, ніби Росія разом з Італією, нападе на Кєвєнтинополь. Берлінські газети не вірять цьому, але пишуть, що Росія збирає своє вїсьєко на турецькій границі.

В зв'язку з цим ставлять одставку російського посла Чиркова.

Російське міністерство спростовує ці чутки.

В Смирні жуть бомбардїровки. Населєння Дарданєлів роз'їзжається. Турція закладає мїни в Дарданєльській протоці.

Коло Бенгазі італійці одержали невелику перемогу. Жуть також бомбардїровки Салоник.

Останні вісті.

(З газет та по телеграфу).

ПЕТЕРБУРГ. Тираж вигратів 5% билетів другої внутрішньої з вигратами лотизки 1865 року, зроблений 1 мартя 1912 року.

По п'ятсот рублєв.

№№ серій	№№ бил.	№№ серій	№№ бил.	№№ серій	№№ бил.
8537	4	12069	22	16262	43
1105	35	19865	18	15014	21
10767	39	8521	7	6354	32
19198	48	3995	23	7637	46
1753	6	19437	28	17349	8
9646	10	4011	7	11878	43
13436	17	15348	31	6204	41
2872	38	3394	29	13468	29
7384	45	19497	41	14413	3
7780	9	8060	13	4834	30
8501	42	1578	30	13358	48
11742	50	8932	10	7482	41
14264	18	4195	16	4053	8
9794	21	541	47	11404	47
19627	38	10265	49	8437	1
8349	42	9226	16	3716	50
5525	28	12349	25	7303	25
16045	15	16178	11	1375	6
17461	6	5262	14	16580	13
11719	37	14066	13	5800	16
5096	10	2371	27	9308	27
18985	6	7691	16	3164	45
162	32	2372	41	8367	5
9929	8	3092	43	3768	22
17336	50	11017	33	11890	12
3402	43	14600	16	16072	3
2986	50	5568	1	17086	2
15031	2	3195	40	7078	31
5405	6	11212	39	8246	25
5230	7	8319	24	4859	26
4879	48	13740	39	9862	48
12350	45	3034	37	3117	46
10796	40	17390	24	2909	21
17724	24	4848	16	19756	27
10391	2	5849	29	2959	5
10638	37	17682	15	7082	22
8370	50	7988	16	450	5
18157	22	1948	29	2008	9
8635	40	440	40	12016	23
15240	8	13567	9	14885	49
16711	20	10213	45	11037	26
14569	10	7810	27	16895	10
19604	3	3650	4	4219	19
5162	30	2575	17	18718	45
6848	9	9321	34	6765	47
15126	13	12203	17	13258	36
13971	5	17530	37	5517	5
3789	10	6202	86	4622	10
16667	31	2390	19	4921	20
5626	32	19982	31	6653	10
5823	45	17260	34	4572	15
14311	7	170	49	11701	43
19149	34	12349	27	18818	49
12399	28	6449	28	9618	28
191	25	3681	18	46	13
19059	49	9704	12	7701	12
6668	43	8520	23	5629	21
7808	1	16262	17	15007	37
16065	40	5890	34	6461	14
14564	48	17268	1	5670	14
2872	42	4492	20	11841	40
13459	35	8434	25	19493	40
9321	20	12337	39	16103	7
6672	4	5173	17	7295	21
8450	16	10620	50	14202	17
10656	43	18794	2	4848	36
2511	9	5445	17	6190	3
455	39	6058	8	14882	38
10489	35	5638	44	3718	22
16522	47	16470	20	15463	23
8555	20	14304	6	1422	37
1987	28	6486	6	10274	26
13922	6	18546	18	15234	27
13684	32	7946	43	14784	6
6627	14	16230	86	2997	22
2733	10	18357	32	11157	8
4064	8	6981	10	5893	4
18654	36	19450	6	1239	41
13952	40	16740	3	15655	20
10254	11	4408	3	18341	25
16064	29	4706	39	207	41
1090	29	13814	21	3953	27
14828	7				

Сюжет для неї взято з частин панування в Туреччині султана Солімана II або Великого, тобто в XVI століття. Головними персонажами в опері виступають певні історичні особи; сам султан Соліман і його жінка, родом українка, Роксолія; рента персонажів—особи наші історичні, а може й вигадані автором, але поставлені в історичні умовини того часу. Соліман II, або Великий (1496—1566), вельми в історії, як знаменитий завойовник.

Роксолія—дочка українського священика з м. Рогатина в Галичині. Ця вона трагічна доля цієї визначної дівчини-українки. Під час одного з татарських нападів на Україну II взято в ясирем в полон і, яко бранку, привезено в Туреччину, де вона й стала згодом жінкою султана. Своєю надзвичайною красою, розумом і хистом вона зуміла здобути собі любов і ласку свого владаря настільки, що потім робила чималий вплив навіть на політичні плани славолюбілого Солімана, стримуючи його війничий запал, обернений проти християн, особливо ж тоді, коли він загрожував й рідній Україні. Це їй, треба думати, вдалося тим легше, що на своїй час вона була досить освіченою жінкою; про це свідчать знайдені в останні часи кілька листів, писаних Роксолією до польського короля Жигмонта Августа. Вмерла Роксолія, по одній відомості нам версії р. 1567, по другій р. 1568, в кожнім разі, переживши на 1—2 роки свого чоловіка—султана. В опері Роксолія вирає відроків самого Солімана, котрий потім іде в похід на угрів, що, як бачимо, суперечить історично-хронологічним даним; а ще в опері непевності і помилки побовити та міфологічні,—так, напр., при султанському дворі ми відбачаємо блязні (шута), існуюваня якого в тих обставинах навряд чи можна допустити (хвіба що це був звичайний весельчак, що потішав султана), а також русалок, фантастичних істот, як відомо, річких, а не морських. Але ж ці ваганні непевності і піби—помилки, очевидно, допущені автором тенденційно, як велими вдалі художні засоби для ефектної драматизації і більшої яскравості музичної фактури. З рештою в опері звичайна річ, що літературно-історичний бік перед музичним відходить на другий план. В даній опері нас приваблює її глибоко патріотичний сюжет, де трагічне становище української дівчини, освіченої панни, що трапивши в турецьку неволю, рміає привнести себе в жертву рідному краю, а власне ставши можновладною султаншою, боронити Україну від руйнівних нападів її ворогів. Отже так чи інак маємо поки що першу свою історичну і патріотичну оперу, і вже в цім полягає цікавість до неї. Але і з музичного боку є певні дані оподіватись, що ця опера буде цінним придбанням для нашого театру.

Поки що можемо тільки сказати, що як свідчать знанні, котрі ввійшли ознайомились з нею, а також відзиви преси за кордоном, де вже вона виставлялась, опера захоплює своєю музичною динамікою, яскравом рухливості музичного механізму, а також визначною мелодійністю. На жаль не вся вона оркестрована самим автором, більшість оркестровки належить місцевому музичному діятелю д. Вячеку. Головні партії в опері—Роксолія (сопрано) і Соліман (тенор); обидві вони дають багато матеріалу для художньо-музичної інтерпретації на сцені. Вивчається ще партія Владислава своєю колоритністю, а особливо в 1 дії; всі інші партії—меншої ваги, більш помічні, хоч не позбавлені і самої ваги інтересу. Вагачьому музичної акції у діях і хорам—русалок, невідомий, султанський сторож, візир, яничарів то-що; весь час ці хори беруть близьку участь в драматичній дії опери, утворюючи відповідне тло і настрій.

Опера „Бранка Роксолія“ є по смертній твір визначного галицько-українського композитора Дениса Сичинського, про котрого годиться де-що тут вгадати. Людина безперечно талановита і з музичною освітою, Д. Сичинський, через тяжкі обставини життя, не зміг вельми розгорнути свій неабиякий талант. Мало відомий у нас, він у Галичині здобув собі досить широку популярність переважно вокальними композиціями для хора і поодиноким голосом. Композував він і для театру, фортепіано і оркестра. Був хормейстером і дирижером музичних товариств. Добре імав заслужив він собі і як невтомний організатор селянських хорів. Повернувшись до будучи, він владав на сніах, але всю свою останню енергію, весь хист і запал фантазії вилив в опері „Роксолія“, яку сам називав „оїтевом своєю творчістю“. Помер Сичинський р. 1909 в преедвіжній бідності в дешевенькій гостяниці в Станіславові, маючи всього 44 роки стражданого, бурлячого життя; помер без догляду і допомоги, покинутий навіть близькими приятелями, на совісті яких ця передчасна смерть повинна лягти важким камінем.

Діброто опери, недоладно і недбало написане, виправив і пристосував для сцени М. Садовський; йому ж належить і його самостійна режисерська постановка цієї опери у нас в Києві. Сцениальні декорації виготовляються художником-декоратором П. Диковим.

М. В.

Лист до редакції.

Шановний добродію

п. Редакторе!

Будьте ласкаві, не одмовте надрукувати в Вашій шановній газеті цього листа.

Хор студентів університета св. Володимира, справляючи 11 марта цього року свій 20 літній ювілей, концертом в залі купецького зібрання й бажаючи в цей день бачити між собою старих товаришів хористів, просять їх одвідати цей концерт і взяти участь в виконанню традиційного Vivat.

Важко цих вяти участь в цім хоровім святі, просять прислати свої адреси д. Лаврентьеву (Рибальська, 25).

З пошаною хор студ. унів. св. Вол.

Р. S. Усі газети просимо перепечатати цього листа.

ДОПИСИ

(од власних кореспондентів).

с. НЕНАДИХА, тарашанського повіту (на Київщині). Трує. 23—24 лютого с. р. в ненадихських позичково-ощаднім т-стві, товариській крмиці, молочарській артілі і сільсько-господарському т-стві зроблено було трує місцевим справником Ганіткевичем, приставом 3-го стану тарашанського повіту, столоначальником Злочеським, при місцевому урядникові і двоє стражників. Поліція сподотача зробила ревізію ділопродоводства й каєи позичкового товариства, як вона каже, „по личному распоряженію губернатора“. Це нова з'явилась для китвської кредитової кооперації... Ми звикли чути, що поліція робить ревізію товариських крмиць. Ревізія кредитових інституцій поліція немає права робити. З наказу губернського комітету по справам дрібного кредиту, мають право ревізувати всяку кредитову інституцію інспектори дрібного кредиту (без дозволу губернського комітету інспектори дрібного кредиту повинні ревізувати ті позичкові інституції, котрим державний банк позичає гроші).

Трує зроблено в зв'язку з виборами в Державну Думу. Адміністрація, маючи око на д. Сінашаню, який керує кооперацією в с. Ненади́х, і який людина досить популярна в повіті, шукає крмилю в коопераціях.

ВІЛЬШАНА, звенигородського повіту (на Київщині). Позичково-ощадниче товариство. Засноване років 5 тому товариство це виявляло значний поступ в усякому погляді, і кількістю членів, і своїми оборотами і ріжноріччю своїх фінансових операцій.

Коли було засновано товариство, в 1907 р., в йому було 294 члени, в 1911 р. маємо вже 2.273, себ то кількість членів збільшилася мало не в 10 разів; основного капіталу було в 1907 р.—4.089 карб., в 1911 р.—81.851 карб.; вкладів в 1907 р.—5.653 карб., в 1911 р.—89.401 карб.; позичок було в 1907 р. 218 на суму 15.750 карб., в 1911 р. 2.921 на суму 166.772 карб.; а всяку мало товариство в 1907 р.—633 карб. в 1911 р.—5.065 карб. Перед безперечний і видатний поступ цього кооперативного товариства.

Останніми часами, окріч головної, товариство розвиває ще й побічну діяльність, вельми і вельми важливу. Маємо на оці меліоративний кредит, котрий воно дає селянам, та посередницьку діяльність по продажі хліборобських знаряддів, заліза на дах та фарбу. Так, за 1911 р. товариство спродало знаряддів, заліза та фарби на 15.340 карб., доставши зиску тільки 244 карб. В останній рік товариство склало запомоговий фонд на випадок смерті та видало вже 400 руб. на цю мету, 10 запомог по 40 карб.

С. ГРУШНА, балтського пов. (на Поділлі). Селянська темнота. Село наше велике, більш 3000 людоности. На селі є дві школи: церковно-парафіяльна та міністерська. Остання існує другий рік. Обидві однокласові. Учнів є більш 100. Багато блукає по-за стінами школи. Є в нас цукроварний завод. Навкруги села економії, так що заробіток для селян є. Але правдивіше до цих людей, то аж жаль тебе охотити. Така панує темрява, що аж моторошно стає. Ніхто не одержує ні газет, ні журналів. Більшість людей навіть не знає, що таке газета. Селяне ідуть до монополій, де їде така пиятика, що аж страшно робиться. Та до лиха і тих зашаурних шинків в нас розплодилось. Пють навіть жінки. Крається серце від болю, від жалю, як подивився на „меншого брата“, котрий „всь поть липа“ добуває копійку, і відноситься до р'ябого стовпа, а сам ходить в жебрацькому лахмітті. Особливо сумно дивиться на молоді парубків. Найкраща в них забава—п'яństwo, а наслідки п'яньства—білка. Не дуває в нас і рідна пісня. Немає в нас ні позичкового товариства, ні потребительської крмиці. Торговля в руках дрібних крмарів, які останній клей з тебе тягнуть. Італієвці, котра могла б дати темному хліборобові якусь пораду, деє і не чути. Пора вже й нашим селянам вилі-

ти в цей темряви, скинути з себе ярмо облуди, яке так без винку його муляє.

Од редакції.

Список жертв, надісланих до каси Полтавської Губернської Земської Управи, на пам'ятник поетові Т. Г. Шевченкові у Києві, на протязі місяця січня 1912 року.

Жертви надіслали: А. М. Пишленко г. Звенигородка, китв. губ.—3 руб. 35 коп. Українське земльчство с.-петербургського політехнич. інституту—10 руб. В. А. Скрипник—22 руб. 89 коп. Бровки, китв. губ., гроші, зібрані на талонну книжку за № 901—1000. В. І. Львович г. Житомир—3 руб., зібрані на талонну книжку за № 27419. С. Д. Скляр г. Лохвиця—122 руб. 50 коп., зібрані ним з ріжних осіб, на дві талонні книжки №№ 26601—26650 і №№ 26551—26600. К. І. Шкода Новоузенськ, самар. губ.—6 руб. 55 коп., зібрані на талонну книжку № 37201—37250.

Усього за січень місяць, сто шістьдесят вісім карб. і двадцять дев'ять коп.

Нас просять надрукувати список жертв на пам'ятник Т. Шевченкові у Києві, зібраних Федором Дудко по піпнісному листу Київської Миської Управи під № 6248:

Дудко Федір—1 руб., Прокопенко Іван—1 руб., Супрун Іван—1 руб., Янгеленко Яків—1 руб., Берзон Вольф—50 коп., Гендер—50 коп., Ламбров Микола—50 коп., Левенсон Михайло—50 коп., Логінова Зіна—50 коп., Новиков Семен—50 коп., Вількен Рудольф—40 коп., Скулов Ан.—30 коп., Крикунов—30 коп., Грабова Марія—25 коп., Петров Микола—25 коп., Соломо Левантіна—25 коп., Крмаренко Дмитро—20 коп., Семенов І.—15 коп., Невідомий—10 коп. Всього—9 руб. 20 коп.

Гроші 18-го лютого ц. р. внесені в Київську Миську Управу по квитанці № 187.

Справочний одділ.

Календарні відомості. Субота, 3-го марта. Великий піст. Свчч. сврпани, Клеоника, Василиска, Микити, Феодосії. Сх. сон. 6 год. 18 хв., зах. сон. 6 год. 5 хв.

Роспис ходу поїздів.

(в 15 окт. 1911 р.)

Table with columns: Півден.-Зах. заліз. дор., Одходить в Київ, Прибуває до Києва. Lists train schedules for various routes and stations.

Table with columns: Пас. I, II, III кл., Курськ-Вороніж-Жлобін-Петербург, Пас. I, II, III кл., Брянськ-Полтава-Харків-Скорий I, II, III кл., Пас. I, II, III кл., Полтава-Харків-Лозова-Ростов-на-Д.-Севаст., Тов.-нас. II, III кл., Полтава-Харків, При-нас. II, III кл., Дарниця-Борисполь.

Редактор В. Яновський. Видавець В. Чикалєжко.

Оповістни.

Лікарі та Лікарні. Питулок для породіль аку-шерки М. І. Дмитрієвої-Линчевської. Кабінет зубного лікаря Дем'яновича.

Зуб на в. Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ, Прорізна 24. Прийм. лікарі-спец. 9 год. р. до 9 г. в. Пломб. 50 к., шарв. зуб. без болю і р. Шугай зуби 1 р.

КВАТИРІ. Готель „Україна“ відкв в найни кім НАТИ по міс. і на-лобу, ведорого Вульє-Будр. 34.

Р. Гронсбі і С-ни Гринатм, Англія. Завод засновано у 1815 р. Справжні Англійські чотирьохтактні НАФТОВІ ДВИГУНИ „ГОРНСБИ-АКРОЙДЪ“.

В Росії є в роботі більш як 5000 моторів. Найекономніша двигательна сила. Зовсім без запаху і шуму. Представники для Київського району ЗАГАЛЬНА ТЕХНІЧНА К-РА.

Вийшов в продаж новий портрет В ФАРБАХ. Л. Шевченка (НЕ В ШАПЦІ).

ДВА ВИДАННЯ: 1) 24x31 сант. (без біах країв) на делобому білому картоні, ціна 1 руб. теж на тонкому, наклеєний на колорыйний картон, ціна 75 коп.

БРЕЛОКИ-ЖЕТОНИ з портретом Т. ШЕВЧЕНКА (Новий видання) золоті 56 проб.—ціна 14 р., срібні 84 проб.—ціна 1 р. 50 коп., бронзові—ціна 75 коп.

Открыта подписка на 1912 г. на новый ежемесичный журнал „Украинская Жизнь“.

Журнал будет выходить на русском языке в обычном формате ежемесичных книжками размером 5—6 печатных листов. Задачу „Украинской Жизни“ составляет служение интересам и нуждам 30-миллионного украинского народа и ознакомление общества с украинским национальным движением.

Программа журнала: Рукописи статьи по национальным вопросам. Обзор событий текущей жизни на Украйне. Суждения печати, преимущественно русской и польской, объ украинском вопросе. Писма изъ Россійской Украйны и изъ Галиции. Критические статьи и литературные обзоры; библиографіи. Украинское искусство. Разныя извѣстия и замѣтки. Отвѣты редакціи на вопросы читателей, относящиеся къ программѣ журнала.

„Украинской Жизни“ уже обшались свое сотрудничество слѣдующія лица: Брусилоскій И. К., Вуда С. А., Бѣлоусенко О., Бѣлоусовъ И. А., прив.-доц. Василенко Н. П., Василюк Ан., проф. Волковъ Ф. К., прив.-доц. Грушевскій А. С., проф. Грушевскій М. С., Довиць Дм., Дорошенко В., Дорошенко Д., Ефремовъ С. А., Жаботинскій В. Е., Жебуень Л. Н., Зализняк И., прив.-доц. Кистяковский В. А., прив.-доц. Кистяковский И. А., Кричевскій И., проф. Крамскій А. Е., проф. Корсунъ Ф. Е., Лаврентьевъ Д. К., Леницкий О. И., Липинскій В., проф. Луначскій И. В., Маршукъ Ф. П., Михура А., Науменко В. П., Новицкій А. П., Оберучевъ К. М., Обвинскій В. П., Петлюра С. В., Русова С. Ф., проф. Русовъ А. А., Садовскій В. В., Салковский А. Ф., Стебляцкій П. Я., Стеменко И. М., проф. Суцмъ Н. Ф., Фалияскій Н. Г., Ярошевичъ А. И. Полный списокъ сотрудничковъ будетъ напечатанъ въ январской книжкѣ „Украинской Жизни“.

Подписка принимается въ конторѣ „Украинской Жизни“: Москва, Таерская ул., д. 75, кв. 39.

Подписная ціна: за годъ 5 руб., на 6 мѣс. 2 р. 50 к., на 3 мѣс. 1 р. 25 к. съ доставкой и пересылкою. Отдѣльная книжка безъ пересылки 45 к., съ пересылкою 55 к. Для народныхъ учителей, и сельскаго духовенства, а также для учащихся, рабочаихъ и крестьянъ допускается, при непосредственномъ обращеніи въ редакцію, льготная подписка: на годъ 4 р., на 6 мѣс. 2 р., на 3 мѣс. 1 р. съ доставкой и пересылкою.

Издатель и отвѣтств. редакторъ Я. А. Шереметинскій.

ПРАЦЯ

Вечеря на сам. росповсюдж. Тільки ПО АМЕР. сист. як. котр. ти що вчат. вич. в дов. тяжко добр. пис. курсу 3 карб. для возмож. 2 карб. після сичч. курсу дається два тижні белл. практ. Прийм. курсу дається за речом. белл. мало заняти на зертв. в україньскій книгарні „Промисла“ в Одесі, Нижняська ч. 53.

ВСЯКІ

Новина!! Семен Воробай „Намисто“. Збірка поезій. Ц. 10 коп. Скад видання в українській книгарні „Промисла“ в Одесі, Нижняська ч. 53.

„Заповіт Шевченка“ для чоловічого хору, муз. Г. Г. Г. п. 8 коп. Видає книгарні Г. І. МАРКЕВИЧА, у Полтаві. 6-65-5

В ЛУБНЯХ

ОСТАЧА УКРАЇНСЬКОГО КАЛЕНДАРЯ-КНИЖКИ видавництва „СТРУМОК“ продається за знижкою по 5 коп. в УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ (Везаківська, 8) і КРАМНИЦІ „ЧАС“ (Театральна пл. 48).